

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 7.03050801 «Фінанси і кредит»
на тему: «Оподаткування фізичних осіб в Україні»
(назва теми)

Виконавець:

Студентка ЦВФН
Ульяновська А.А.

/підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., доцент Слатвінська М.О.

/підпис/

ОДЕСА - 2019 р.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Податки є головним бюджетоутворюючим елементом та важливим інструментом регулювання соціально-економічних процесів, що відбуваються у державі. Вони зачіпають найважливіші сторони життя людини і суспільства. З-поміж усіх податків центральне місце займає податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), який є складовою системи прямого оподаткування. ПДФО є вагомим регулятивним важелем розподілу фінансових ресурсів між державою та населенням, під час його справляння формуються взаємозв'язки платника податку та держави, оскільки кожен платник стає учасником бюджетного процесу в частині формування доходів.

Актуальність дослідження проблеми оподаткування доходів фізичних осіб виходить із важливого значення ПДФО, адже цей податок є одним із найстабільніших та найдієвіших джерел формування доходної частини бюджету, забезпечує фіскальну достатність бюджету, а разом з тим, виконує важливу соціальну роль, так як він чинить безпосередній вплив на рівень доходів населення. В Україні система прямого оподаткування зазнавала численних трансформацій та перетворень, використовувалася як прогресивна, так і пропорційна шкала оподаткування особистих доходів. При цьому з точки зору фіскальної достатності та соціальної справедливості, ПДФО у різні періоди сприймався неоднозначно.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою кваліфікаційної роботи обґрунтування податку на доходи фізичних осіб як важливої складової системи прямого оподаткування, визначення його економічної сутності та ролі у формуванні доходів бюджету.

Досягнення даної мети зумовлюється виконанням таких завдань:

- розглянути становлення і розвиток прибуткового податку з громадян;
- розкрити сутність податку на доходи фізичних осіб як інструменту державного регулювання;
- дослідити діючий механізм стягнення податку на доходи фізичних осіб;
- провести моніторинг надходжень податку на доходи фізичних осіб до Зведеного бюджету України;
- оцінити фіскальну ефективність податку на доходи фізичних осіб;
- провести оцінку реалізації регулятивної ефективності шляхом визначення податкового навантаження на доходи фізичних осіб;
- дослідити зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб;
- розробити напрями удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні.

Об'єктом кваліфікаційної роботи оподаткування доходів фізичних осіб.

Предметом кваліфікаційної роботи виступають теоретико-практичні засади справляння податку на доходи фізичних осіб.

Методи дослідження. Теоретико-методологічна основа дослідження базується на діалектичному методі наукового пізнання, системному підході до

вивчення процесів формування місцевих бюджетів. Випускна робота виконана з використанням як загальнонаукових, так і спеціальних методів та прийомів, зокрема: теоретичного узагальнення, наукової абстракції, методів індукції та дедукції, історичного методу; методів аналізу і синтезу, статистичних прийомів групування, динамічних порівнянь, графічного зображення; методів економіко-математичного моделювання, спостереження та формалізації – для окреслення перспектив формування і оптимізації місцевих податків .

Інформаційну базу кваліфікаційної роботи становлять статистичні дані Державної фіскальної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, положення, нормативно-правові акти національного та зарубіжного законодавства з питань податкового регулювання, періодичні видання, наукові збірники, матеріали науково-практичних конференцій, монографії та друквані праці українських і зарубіжних учених.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в кваліфікаційній роботі положення, узагальнення, висновки та пропозиції мають як загальнотеоретичне, так і прикладне значення. Розроблені в кваліфікаційній роботі положення можуть бути впроваджені та використані органами центральної влади при вирішенні проблем удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 76 сторінок друкованого тексту, містить 18 таблиць, 12 рисунків. Список використаних джерел нараховує 46 найменувань та займає 4 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ**» розглянуто теоретичні засади оподаткування доходів фізичних осіб в Україні, становлення і розвиток прибуткового податку з громадян, сутність податку на доходи фізичних осіб як інструменту державного регулювання, діючий механізм стягнення податку на доходи фізичних осіб

У другому розділі «ОЦІНЮВАННЯ ФІСКАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ»

Проведено моніторинг надходжень податку на доходи фізичних осіб до Зведеного бюджету України, оцінена фіскальна ефективність податку на доходи фізичних осіб, проведена оцінка реалізації регулятивної ефективності шляхом визначення податкового навантаження на доходи фізичних осіб..

У третьому розділі «**ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ СТЯГНЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ**» проблемні питання оподаткування фізичних осіб в Україні, досліджено світовий досвід оподаткування доходів фізичних осіб, розроблено основні напрямки удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб..

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження сформулюємо наступні висновки:

1. ПДФО є одним із важливих економічних важелів держави, який дозволяє не тільки мобілізувати кошти для фінансування загальнодержавних витрат, але є також важливим інструментом соціальної політики. ПДФО є найбільш стабільним податковим джерелом надходжень до державного бюджету, оскільки уряд вчасно регулює соціальні стандарти, зокрема, підвищує мінімальну заробітну плату. Саме такий шлях регулювання (через базу оподаткування за умови стабільної або зниженої ставки податку) наразі є найбільш прийнятним в умовах макроекономічної нестабільності. Системність даного податку полягає в залученні до процесу соціального регулювання всіх його елементів, що сприяє досягненню справедливості в розподілі національного доходу і формуванню грошового фонду держави для фінансування заходів, спрямованих на реалізацію соціальної політики.

2. Процес еволюції системи прибуткового оподаткування в Україні пройшов шлях від стягнень на користь державних інститутів данини (найдавніша форма прямого оподаткування) до розробки та формування сучасної моделі оподаткування фізичних осіб. Оподаткування фізичних осіб є важливим та ефективним важелем для податкової системи, оскільки включає використання її фіскальних та регулюючих механізмів. Податок на доходи фізичних осіб є загальнодержавним податком, однак він виступає джерелом формування доходної частини як державного, так і місцевих бюджетів відповідно до порядку розподілу, визначеному Бюджетним

кодексом України. ПДФО є прямим податком та має сприяти такому розподілу податкового тягаря, за якого більше платять ті члени суспільства, котрі мають вищі доходи. ПДФО є одним із важливих економічних важелів держави, який дозволяє не тільки мобілізувати кошти для фінансування загальнодержавних витрат, але є також важливим інструментом соціальної політики.

3. В Україні порядок нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб регулюється розділом IV Податкового кодексу. Відповідними статтями IV розділом Податкового кодексу України розділу встановлені основні елементи податку на доходи фізичних осіб, до яких відносяться платники податку, об'єкт оподаткування, одиниця оподаткування, джерело сплати, податковий період, ставки, пільги тощо

4. Податок на доходи фізичних осіб є другим за рейтингом бюджетоутворюючим податком у структурі податкових надходжень Зведеного бюджету України протягом 2014-2018 рр. Частка податку на доходи фізичних осіб в податкових надходженнях в 2014 році складає 20,46%, в 2018 році частка податку зменшилась до 18,83%. Частка податку на доходи фізичних осіб в доходах Зведеного бюджету в 2014 році складає 16,49%, в 2018 році частка податку зменшилась до 15,68%.

5. За фіскальною значимістю ПДФО серед загальнодержавних податків України займає другу позицію після ПДВ, а в системі прямого оподаткування – перше, що свідчить про значну роль даного податку у формуванні доходної частини бюджету. За останні п'ять років частка ПДФО у структурі доходів Зведеного бюджету України перманентно коливається в межах 16–19%, що свідчить про досить потужний фіскальний потенціал даного податку на відміну від податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість, відповідні показники яких мають тенденцію до зниження. В Україні частка надходжень ПДФО у ВВП починає зростати у 2015 році — до 5,05 %. Проте така динаміка зумовлена в першу чергу більш низькими темпами зростання ВВП. Такий низький рівень питомої ваги податку на доходів фізичних осіб в структурі ВВП та податкових надходженнях нашої країни порівняно з європейськими країнами пояснюється значно нижчим рівнем заробітної плати порівняно з європейським.

6. Оцінка податкового навантаження на доходи громадян за соціальним статусом засвідчила низьку значущість регулятивної ефективності ПДФО. Крім того, показники податкової участі свідчать про стимули до безробіття на певних рівнях доходів. З метою формування ефективної системи оподаткування доходів громадян в Україні, що має унеможливити подальший розвиток вище перелічених проблем, можна запропонувати напрями удосконалення, наведені в третьому розділі дипломної роботи.

7. Проведене дослідження доводить, що практика оподаткування фізичних осіб у деяких європейських країнах не може бути беззастережною основою для вибору напрямів реформування податкової системи в Україні. Як видно з наведених вище прикладів, не існує однакового підходу до обчислення та сплати податку на доходи фізичних осіб. У кожній країні механізм

оподаткування визначається з урахуванням національних особливостей. Досвід економічно розвинених країн показує, що податковий тягар не повинен зменшувати економічну активність платника. Крім того, оподаткування не має перешкоджати внутрішній раціональній організації виробництва, його зовнішній орієнтації на попит споживачів. Основне правило побудови податкової системи з цією метою – її прозорість та відкритість.

8. Проаналізувавши досвід розвинених країн, можна зробити висновок, що в основу оподаткування доходів громадян покладений принцип соціальної справедливості, за яким більше платять ті члени суспільства, котрі мають вищі доходи. Відтак держава регулює доходи громадян, впливає на збільшення їх платоспроможності, стимулювання попиту, розмір споживання та заощадження, що, в свою чергу, призводить до підвищення темпів економічного зростання. Отже, так звану «плоску шкалу податку з доходів фізичних осіб», що є особливістю податкової системи України, можна розглядати як певну сходинку на шляху досягнення основної мети — розбудови податкової системи, адекватної вимогам сталого розвитку. Основним напрямом подальшого удосконалення законодавчої бази у цій сфері, на мою думку, має стати зменшення податкового навантаження на соціально незахищені верстви населення та зростання відповідальності платників податку за ухилення від оподаткування.

Отже, незважаючи на те, що влада України намагається з року в рік реформувати та покращити систему оподаткування доходів громадян, вона все ж залишається недосконалою та має резерви зростання ефективності. Для того, щоб збільшити податкові надходження до бюджету та покращити економічну ситуацію в країні, важливо здійснити зміни щодо зменшення податкового навантаження малозабезпечених громадян, здійснювати диференціацію ставок залежно від виду діяльності та розміру доходу, а також врахування сімейного стану платників, кількості зайнятих у сім'ї та кількості дітей. Першочерговими цілями мають стати введення неоподаткованого мінімуму замість сучасної податкової соціальної пільги, а також запровадження прогресивної шкали оподаткування. Такі заходи дозволять вирішити одну з основних соціальних проблем України нерівномірність розподілу доходів між бідними та багатими. Доцільним також може стати запровадження окремого оподаткування доходів домогосподарств. Удосконалення також потребує робота фіскальних органів, здійснення контролю за сплатою податків та ухилянням від їх сплати.

Підсумовуючи, важливо розуміти, що не варто копіювати провідний світовий досвід і впроваджувати його в Україні, необхідно консолідувати найкращі розробки зарубіжних систем оподаткування доходів, пристосовувати їх до українських реалій, та розробляти власну ефективну, справедливу, соціально спрямовану модель системи оподаткування доходів фізичних осіб.

АНОТАЦІЯ

Ульяновська А.А. «Оподаткування фізичних осіб в Україні»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «7.03050801. Фінанси і кредит»

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні засади оподаткування доходів фізичних осіб в Україні, становлення і розвиток прибуткового податку з громадян, сутність податку на доходи фізичних осіб як інструменту державного регулювання, діючий механізм стягнення податку на доходи фізичних осіб

Проведено моніторинг надходжень податку на доходи фізичних осіб до Зведеного бюджету України, оцінена фіскальна ефективність податку на доходи фізичних осіб, проведена оцінка реалізації регулятивної ефективності шляхом визначення податкового навантаження на доходи фізичних осіб.

Визначені проблемні питання оподаткування фізичних осіб в Україні, досліджено світовий досвід оподаткування доходів фізичних осіб, розроблено основні напрямки удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб.

Ключові слова: оподаткування, податок на доходи фізичних осіб, зведений бюджет, державний бюджет, місцевий бюджет, бюджетотворююча роль

ANNOTATION

Ulyanovskaya AA «Taxation of Individuals in Ukraine»

Qualifying work for obtaining an educational bachelor's degree in the specialty "7.03050801. Finance and Credit"

Odessa National University of Economics. - Odessa, 2019.

The article deals with the theoretical principles of taxation of individuals' incomes in Ukraine, the formation and development of income tax from citizens, the essence of the personal income tax as a tool of state regulation, the current mechanism of collection of personal income tax

The monitoring of incomes of the personal income tax to the Consolidated Budget of Ukraine was carried out, the fiscal efficiency of the tax on personal income was estimated, and an assessment of the implementation of regulatory effectiveness was made by determining the tax burden on individuals' incomes.

The problems of taxation of individuals in Ukraine are determined, the world experience of taxation of individuals' income is researched, the main directions of improvement of the system of personal income taxation are developed.

Key words: taxation, personal income tax, consolidated budget, state budget, local budget, budgeting role